

**עין משפט**
גור מצוה

קד א מיי פייז מהל'
אבידה הל' יג סגמ
עשין עד טוש"ע ח"מ ס'
ער סעיף ז:

קה ב ג מיי פייט מהל'
שכירות הל' יא סגמ
שס טוש"ע שס סעיף ג:
קו ד מיי פייז מהל'
אבידה הל' יג סגמ
עשין עד טוש"ע ח"מ ס'
ער סעיף ז:

קו ה מיי פייט סגמ שס
טוש"ע ח"מ שס סעיף
ז וטוש"ע אה"ע ס' פד:
קה ו מיי פיי"ח מהל'
אשות הלכה כה
טוש"ע אה"ע ס' גז סעיף
ז:

קט ז ח מיי פיי"ח מהל'
אבידה הלכה א סגמ
עשין עד טוש"ע ח"מ ס'
סה סעיף ו:

קי ט מיי פיי"ח מהל'
מלוה ולה הלכה ה
ופסי' שס הל' א סגמ
עשין עד טוש"ע ח"מ ס'
לט סעיף יג:

**מוסר רש"י**

עשו את שאינו זוכה בזוכה. במקומות הרבה מפני מקנה עשו כן לר' יוסי כהנאקין (גיטין 101:). עני' המנקה בראש בית ומצירות חיות ועופות ומלאות חרש, ובכסותיו (יח): כל שחליפי' עד כדי כסן פטור מן התמנונה, ובגמרא דנשים אחוזין (בבאן) השוכר את סופוה' לנקט בנו (גיטין 17:). בדמין שאמר לו נכש עמי הדין. דלא נשכר עמו אלא לניסח' ועודו, ובהגביה המגלה אן ון מתמלאת בעל הבית וקולא פוטל והא ינכח לו שמכרו שגר פעולת ניסח' ועודו כל עשת הגבהה (גרעיל 1:). אבל אמר לו עשה עמי. מלאכה היום כל מלאכה שהוא עשה מלאכת בעל הבית היא וקיה בעל הבית (שם). במיתת האב. אביה (קדושין 101:). חייב במזונותיה. עד דיהב לה גז דלא (רשב"ם ב"ב 101:). אם יש בהן אחריות נכסים. ששעבר לה נכסיו לאותה מנה, לא יחזירו מאלו למנה ואפילו הלוה מודה שהוא חייב וכן דמיטיק שמה פרתו וכן הלכה נפל זה שהוא מודה עת קטניה היא ציניה לטורף לקוחות ויחלקו ציניהם (כתובות 181:). שבית דין נפרעין מהן. דאחריות טעות פוסר הוא וטורף ממעשדיו ומפסי לקוחות (שם). כותבין שטר ללוה. להיות מוחזק בידו למנה שכולה לו מעט. אפי"ס שאין מלה עמו (רשב"ם ב"ב 101:).

**רבינו חננאל**

ואסקה רבא עשו הקטן שאינו זוכה לעצמו מן התורה כזוכה מאי טעמא ענייניהו מחליי ליה דניחא להו דנקלט בנייהו נמי בתרייהו דידהו ולפיכך אמר ר' יוסי בניו ואשתו מלקטין אחריי. פי' אינו זוכה בזוכה כדנתן פרק אשכח שאל לשם אשה פסול. המלוה מעת את הבתן ואת הלוי ואת העני וכו' ואוקימנא אע"ג

## יב:

**רבי יוחנן אמר לא גדול גדול ממש.** [א] מפרש ר"ת כי היכי דלפליגי הכא פליגי נמי גבי עירוב דתנן בפי' חלוץ (עירובין דף עט: ושם ד"ה ומוכה) ומוכה להס על ידי זנו ובתו (ט) ולשמואל דלומר הכא קטן ממנ' התם נמי גבי עירוב אינו זוכה לידו כיד אציו כיון דמציאתו לאציו ה"ה כל זכויותיו לאציו ואמה העצירה אע"פ שהיא קטנה וכו' בעירובה דמציאתה אינה לאדוניה אף על גב דשמואל אית ליה פרק התקבל (גיטין דף סד: ושם ד"ה אלא) קטן זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים הא משני התם שאני שמופי מצואות דרצנן והא דלומר שמואל פרק מי שהוליאורו (עירובין דף מט: ושם: ד"ה וקטן) דעירוב משום קנין וטובא אמר משום דירה ואמר איכא ציניהו קטן הא פרי"ח התם דלית ליה בית לקטן קלאמר ולא כפרש"י שפי' שאינו גובה העירוב לפי שאינו זוכה ולר"י דלאמר לא גדול גדול ממנ' ה"ה דגבי עירוב נמי דקטן ואינו סמוך על שולחן אציו וזכה כאמה העצירה וגדול סמוך על שולחן אציו אינו זוכה וצריך ליהרר שלא לזכות העירוב ע"י זנו הגדול הסמוך לשולחנו דקי"ל כרבי יוחנן לגבי שמואל דלאמר פרק מי שהוליאורו (שם מו: ) ועדו ושפחתו העברים אע"ג דסמוכין על שולחנו מציאתם לעצמם וכן וזכין בעירוב ולא היו ידס כיד האדון דלא שייך איבה אלא בזנו שדרכו לזונו תמיד ואס לא יפרנסו אציו לא יפרנסו אחר אלץ אדם אחר מעלמא סמוך על שולחן חצירו חס' כגון יתום וכיואל זו אין סגרא שמהא מציאתו לחצירו וכ"ש עבד ואמה שזשכר טרחם הס אוכלים ובתו אפילו נערה ואינה סמוכה על שולחן אביה מציאתה לאביה משום ציניה דאי צעי מסר לה למנוול ומוכה אינה דלאמר בפרק (ט) נערה (כתובות דף מו ושם) וטולא כרש"י שפירש משום דכתיב צנעוריה דההוא צהפרת נדרים הוא דכתיב דלאיתא בפרק קמא דקדושין (דף ג: ושם) ופרק נערה (שם מו: ) ואשמו דזוכא בעירוב אף על גב דדיה כיד צעלה מוקי לה בסקופ נדרים (דף פס: דלית לה בית צלותו מנחי דמגו דזוכא לנפשה וזכא נמי לאחריי:

**במגביה מציאה עם מלאכתו.** וא"ת הא דמציא צפי"ק וא"ת הא דמציא (דף טו: ) אמה העצירה מציאתה לאביה ושכר צטלה לרצה היכי ממוקמא אליצא דרצא דאס הגביהה עם מלאכתו ליכא שכר צטלה ואס לא הגביהה עם מלאכתו א"כ מציאתה לאדוניה וי"ל דהתם ודאי צריך להעמיד צוקצת מרגליות: **ששברין דאקט מציאות.** [ב] וה"פ דצרייתא צד"א צומן שאמר ליה עשה עמי צלותו ענין שהוא כמו נכש עמי היום אצל אומר ליה עשה עמי מלאכה של מציאות כו': **מאי** בלא גביה. דהא נמי אינה יכולה למכור עצמה אחרי כן

דציאתא צספרי: **ולא** א"ה עד תשרי. פירוש ועמה רואה ללות זו שיש לו טורח לכמוז שטר אחר וגם כדי להרויח פשיטי דספרא אצל אין לפרש שכבר לזה צו קודם שנפל דא"כ מאי משני הני ריעי לפי שנפל ויש הוכחה דמשום פסולו לא מזהר לשומרו והא לזה צו כבר ופשיטא שזהר לשומרו: **בורבין** שטר דא"ה אף ע"פ שאין מלוה עמו. וליכא למיחש למחוי לשקרא כמו (ט) צאשמה דדייני דאס כתבו קודם דנחוי חתימת ידי סהדי (ט) פסולה דהכא כיון שהוא כותב מוצתו לא שייך מחזי כשקרא:

**רבי יוחנן אמר לא גדול גדול ממש.** [א] מפרש ר"ת כי היכי דלפליגי הכא פליגי נמי גבי עירוב דתנן בפי' חלוץ (עירובין דף עט: ושם ד"ה ומוכה) ומוכה להס על ידי זנו ובתו (ט) ולשמואל דלומר הכא קטן ממנ' התם נמי גבי עירוב אינו זוכה לידו כיד אציו כיון

<sup>(א)</sup>עשו שאינו זוכה בזוכה מ"מ עניינם גופייהו ניחא להו כי היכי דבר אגרו לירידהו נלקוט בנייהו בתרייהו ופליגא <sup>(ב)</sup> דר' חייא בר אבא דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן "לא גדול גדול ממש ולא קטן קטן ממש אלא גדול וסמוך על שלחן אביו זהו קטן קטן ואינו סמוך על שלחן אביו זהו גדול: מציאת עבדו ושפחתו העברים הרי הוא של עצמן: אמאי לא יהא אלא פועל <sup>(א)</sup> ותניא במציאת פועל לעצמו במה דברים אמורים בזמן שאמר לו נכש עמי היום עדור עמי היום אבל אמר לו עשה עמי מלאכה היום מציאתו לבעל הבית אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן הכא בעבד נוקב מרגליות עסקינן שאין רבו רוצה לשנותו למלאכה אחרת רבא אמר במגביה מציאה עם מלאכתו עסקינן רב פפא אמר יכגון ששכרו ללקט מציאות והיכי דמי דאקפי אגמא בכזורי: <sup>(א)</sup>האי שפחה היכי דמי אי דאייתי שתי שערות מאי בעיא גביה ואי דלא אייתי שתי שערות אי איתיה לאב ידאבנה הווי ואי דליתיה לאב תיפוק במיתת האב <sup>(א)</sup>דאמר ריש לקיש אמה העבריה <sup>(א)</sup>קנה עצמה במיתת האב מרשות האדון מקל וחומר ולאן איתותב ריש לקיש נימא מהאי נמי תיהוי תיובתא לא לעולם דאיתיה לאב ומאי הרי הן שלהן לאפוקי דרבה: מציאת אשתו: גירשה פשיטא הכא במאי עסקינן <sup>(א)</sup>במגורשת ואינה מגורשת <sup>(א)</sup>דאמר רבי יירא אמר שמואל יכל מקום שאמרו חכמים מגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה טעמא מאי אמור רבנן מציאת אשה לבעלה כי היכי דלא תיהוי לה איבה הכא אית לה איבה ואיבה: **מתני'** "מצא שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר שבית דין נפרעין מהן אין נפרעין מהן דברי רבי מאיר וחכמים אומרים יבין כך ובין כך לא יחזיר מפני שבית דין נפרעין מהן: **גמ'** במאי עסקינן אילימא כשחייב מודה כי יש בהן אחריות נכסים אמאי לא יחזיר הא מודה ואי כשאין חייב מודה כי אין בהן אחריות נכסים אמאי יחזיר נהי דלא גבי ממשעבדי מבני חרי מוגבא גבי לעולם <sup>(א)</sup>כשחייב מודה והכא היינו מטעמא דחיישינן שמא כתב ללות בניסן ולא לזה עד תשרי ואתי למטרף לקוחות שלא כדין אי הכי כל שטרי לא ריעי הני ריעי אלא הא <sup>(א)</sup>דתנן ב"כותבין שטר ללוה אף על פי שאין מלוה עמו לבתחילה היכי כתבינהו ניוחש שמא כתב ללות בניסן ולא לזה עד תשרי ואתי למטרף לקוחות שלא כדין אמר רב אסי בשטרי

## שנים אוהזין פרק ראשון בבא מציעא

עשו אס שאינו זוכה בזוכה. אפי"ס שאין לקטן זכיה במקום אחר כאן עשאוהו כזוכה: **מאי טעמא עניינם גופייהו ניחא להו.** צהאי מקנמא דכי אגרו להו לדידהו כו': **ופליגא.** דשמואל דפירש טעמא דמתני' משום דלית ליה זכיה: **אדר' חייא בר אבא.** דלומר אף גדול שיש לו זכיה אס סמוך הוא על שולחן אציו מציאתו לאציו משום איבה אצל אינו סמוך על שולחן אציו אפילו הוא קטן מציאתו שלו: **לא יהא אלא פועל.** לא יהא עבדו אלא שכיר צעלמא צעלמא תנינא דמציאתו לבעל הבית צומן שלא פירש לו לאציו מלאכה שכרו ועבד זה כשקנאו רבו למתם מלאכה קנאו: **שאין רבו רוצה לשנותו.** הלכך לא ניחא ליה שיגביה לו מציאה דמציאה מעולה בדמיה משכר ציטול מלאכתו לא שכיחא הלכך אי אחרמי ואשכח שלו הוא וישלם לרבו שכר ציטולו: **עם מלאכתו.** שלא ציטל כלום הלכך לעצמו: **רב פפא אמר.** הא דמציא פועל מציאתו לבעל הבית: **ששכרו לנקט מציאות.** הרצה: **והיכי דמי.** דלאתרמי:

**דאקפי אגמא בכזורי.** שפך הנהר חוץ לגדותיו ולפני הדגים שם וכשיצאו המים היוצאים נמצאו שם דגים הרבה. <sup>(א)</sup>דאקפי תרגום של הציף כדמתרגמינן ויףף הצרל וקפא צרולא (מגילס ז 1:). **מאי צעיא גביה.** הא תניא יוצאה צעימינן: **דאזנה הויא.** מציאתה דהא קטנה היא: **ואי דליסי' לאב.** מאי צעיא גבי האדון תיפוק מנייה צמימת האב: **מקל וחומר.** בפרק קמא דקדושין (דף טו.) מה סימינן שאין מוציאין מרשות האב מוציאין מרשות האדון כדילפינן ויצאה חסס' אלו ימי צגרות אין כסף אלו ימי נערות מימת האב שמוציאה מרשות האב שאינו מוריש לבניו מה שזכתה לו מורה צבתו שיהא מעשה ידיה לאחין כדילפינן (כתובות דף מג.) והתנחלתם אותם לבניכם <sup>(א)</sup> ולא צוויכם לבניכם אינו דין שמוציאה מרשות האדון: **ולאו איסופא רבי שמעון בן לקיש.** דקדושין (שם) **לאפוקי דרצה.** לאפוקי שאינו של רצה אלא של אביה וקרי ליה שלהן משום דאב מנייה קרי: **צמגורשא ואינה מגורשא.** כגון זרק לה גיטה ספק קרוב לה ספק קרוב לו צרה"ר: **חייב צמגוטוטיא.** ומשום הכי אצטרין לאשמועינן דמציאתה שלה דטעמא מאי אמור רבנן מציאת האשה כו': **מתני'** **אחריות נכסים.** שעבד קרקעות שיגבה מהן: **יחזיר ולא יחזיר** טעמא צגמ' מפרש: **גמ'** **כשחייב מודה.** שהלוה מודה שהשטר אינו פרוע: **אמאי לא יחזיר.** אס לטרוף לקוחות צא צדין הוא טורפן: **ממעשדני.** ממקרקעי שמכר אחרי כן: **הני ריעי.** הואיל ונפל אחרע דיש לומר אס היה כשר היה מזהר זו:

**צשטרי**

עד שיפרע כתובתה תהא מציאתה שלו לפום כן תני מציאת אשה שגירשה לעצמה: מצא שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר. אוקימנא כשחייב מודה. ואמאי לא יחזיר דחיישינן שמא כתב ללות בניסן ולא לזה עד תשרי וטורף ללקוחות שלא כדין. אי הכי כל שטרי דעלמא נמי נימא הכי. ודחי' כל שטרי דעלמא לא ריעי הני כיון דנפלי ריעי. אלא הא דנתן כותבין שטר ריעי

דציאתא צספרי: **ולא** א"ה עד תשרי. פירוש ועמה רואה ללות זו שיש לו טורח לכמוז שטר אחר וגם כדי להרויח פשיטי דספרא אצל אין לפרש שכבר לזה צו קודם שנפל דא"כ מאי משני הני ריעי לפי שנפל ויש הוכחה דמשום פסולו לא מזהר לשומרו והא לזה צו כבר ופשיטא שזהר לשומרו: **בורבין** שטר דא"ה אף ע"פ שאין מלוה עמו. וליכא למיחש למחוי לשקרא כמו (ט) צאשמה דדייני דאס כתבו קודם דנחוי חתימת ידי סהדי (ט) פסולה דהכא כיון שהוא כותב מוצתו לא שייך מחזי כשקרא:

עד שיפרע כתובתה תהא מציאתה שלו לפום כן תני מציאת אשה שגירשה לעצמה: מצא שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר. אוקימנא כשחייב מודה. ואמאי לא יחזיר דחיישינן שמא כתב ללות בניסן ולא לזה עד תשרי וטורף ללקוחות שלא כדין. אי הכי כל שטרי דעלמא נמי נימא הכי. ודחי' כל שטרי דעלמא לא ריעי הני כיון דנפלי ריעי. אלא הא דנתן כותבין שטר ריעי

**מסורת הש"ס**

(א) גיטין ז. כמדות יח.
(ב) לעיל י. לקמן קי"ח.
(ג) גיטין סד: (ד) קדושין טו., (ה) וקנה את עצמה כצ"ל, (ו) כתובות 15: ע"ש גיטין עד. ע"ש צ"ב מו: ע"ש, (ז) כמדות נל. [לקמן ת. יט.], (ח) צ"ב קסו:., (ט) פי' רש"י וצחיס ו. ד"ה קופיא, (י) שמוות כאן, (יא) ויקרא כה, (ל) צ"ל ורבה, (מ) אלו נערות מ:, (נ) ונ"ע חוס' כתובות מו: ד"ה משום אביה, (ס) [כתובות כא:].

**הגהות הב"ח**

(א) גמ' ופליגא אדר' חייא (ה) חוס' ד"ה ר' יוחנן וכו' זנו ובתו הגדולים דלשמואל דלומר הא: (א) ד"ה סופהו וכו' ידי סהדי אחתימת ידיהו פסולה דהכא:

**הגהות הגר"א**

[א] חוס' ד"ה ר"י מפרש ר"ת כו'. צ"ב ורמז"ס מולק: [ב] שם ד"ה ששכרו וה"פ כו'. צ"ב והרמ"ה מפרש ששכרו סתם ומראה לנקט לו מציאות:

**רבינו חננאל** (המשך)

ופליגא הא דר' יוחנן דאמר לא גדול גדול ממש ולא קטן קטן ממש אלא [גדול] וסמוך על שלחן אביו זהו קטן. קטן ואינו סמוך על שלחן אביו זהו גדול אדשמואל. מציאת עבדו ושפחתו העברים הרי אלו שלהם. וקוש' והתניא בפועל אם שכרו עשה עמי מלאכה מציאתו לבעה"ב ולא יהיה העבד כפועל ומשני ר' יוחנן בקוהא עבד נוקב מרגליות אביו רבו רוצה לשנותו למלאכה אחרת דלאו עשה עמי מלאכה הוא אלא כפולאכא לו ציבד לסיכך לא נשחעבד לאדונו אלא באוהה מלאכה לבדו. רבא אמר במגביה מציאה זו עם מלאכתו דלא שכל ממלאכה רבו. רב פפא אמר כי קתני בפועל מציאתו לבעה"ב כגון דאקפי אגמא בכזורי ושכרו ללקוט לו בכזורי. ושפחתו. את שפחה היכי דמיא אי דאיתיי ב' שערות וכו' עד אמר לך ריש לקיש לעולם דאיתיה לאב ומציאתה לאביה הוא והאי דקתני כמותני הרי אלו שלהן לאפוקי דרבה פי' למעט את אדוניה ממציאתה. ויש אומר לאפוקי מהא דאמר רבא בפי' האשה קנתי ואת אומרת עבד עברי גופו קניו באה משנתנו לחוציא מזה הטעם של רבא. מציאת אשה שגירשה אפי"ס שלא נתן לה עדיין אדם שגירשה את אשתו ולא נתן לה כתובתה חייב במזונותיה עד שיתן לה פרוטה אחרונה. אמר ר' יוסי מתני' אמרה כן אמר ר' אבשיציא שלא תאמר הואיל וחייב במזונותיה

אדם שגירשה את אשתו ולא נתן לה כתובתה חייב במזונותיה עד שיתן לה פרוטה אחרונה. אמר ר' יוסי מתני' אמרה כן אמר ר' אבשיציא שלא תאמר

אדם שגירשה את אשתו ולא נתן לה כתובתה חייב במזונותיה עד שיתן לה פרוטה אחרונה. אמר ר' יוסי מתני' אמרה כן אמר ר' אבשיציא שלא תאמר